Litteratur

1. Forskningsrådet i Oslo. Gode biobanker – bedre helse. <http://www.forskningsradet.no/no/Nyheter/Biobanker+kan+utnyttes+mer+kommersielt/1253953361506&kilde=f> [3.9.2010].
2. Forskningsrådet i Oslo. Potensial for kommersiell utnyttelse av humane biobanker. <http://www.forskningsradet.no/no/Nyheter/Biobanker+kan+utnyttes+mer+kommersielt/1253953361506&kilde=f> [3.9.2010].

Praktisk om gastrointestinal blødning

Aurora D. Pryor, Theodore N. Pappas, Malcolm Stanley Branch, red.

Gastrointestinal bleeding

A practical approach to diagnosis and management. 223 s, tab, ill. Heidelberg: Springer, 2010. Pris USD 189
ISBN 978-1-4419-1692-1

Gastrointestinal blødning er, tross fallende forekomst, fortsatt en utfordring i klinisk praksis og krever en multidisiplinær tilnærming. Selv de mest erfarne endoskopører/intervensjonister kan bli svevte på ryggen under

håndtering av massiv gastrointestinal blødning. Få nye lærebøker innen emnet er blitt utgitt siste tiår, derfor er denne nye boken et kjærkomment tilskudd til litteraturen. Både redaktørene og forfatterne, fra ulike disiplin, arbeider ved Duke University Medical Center, i North Carolina, USA.

Målgruppen er primært leger under utdanning, men også erfarne kirurger, gastromedisinere og radiologer vil finne nyttig kunnskap. Forfatterne har en praktisk tilnærming ved utredning, diagnose og håndtering av gastrointestinal blødning, og boken er enkelt delt i tre seksjoner: øvre og nedre gastrointestinal blødning, samt gastrointestinal blødning fra ukjent fokus. Omtalen av etiologi omfatter et eget avsnitt om uvanlige blødningsårsaker. Foruten sentrale tema som ulcusblødning, oesophagusvariceblødning og kolitt- og tumorblødninger, er også blødning fra gallegang og pancreas omtalt. Kapitlene er logisk og strukturert oppbygd. En kort teoretisk bakgrunn etterfølges av diagnostiske og terapeutiske hovedpunkter med medisinske, kirurgiske og radiologiske momenter. Man gjør rede for risikovurderinger. Radiologisk intervensjon, som har fått en større plass i behandlingen de senere årene på bekostning av kirurgi, er grundig omtalt. Referansene er relevante og inkluderer sentrale publikasjoner inntil 2009.

Gastrointestinal blødning er i høy grad et

praktisk emne. Det er derfor gledelig at innholdet understøttes av mange instruktive bilder (dog av variabel teknisk kvalitet) og tabeller/figurer som gjør boken variert og lett å få oversikt over. De korte kapitlene og formatet inviterer til bruk i hverdagen.

Totalinntrykket er at dette er en bred og meget praktisk gjennomgang av temaet gastrointestinal blødning, og jeg anbefaler boken for alle utdanningskandidater i gastrofaget. Noen aspekter kunne vært bedre belyst, bl.a. kunne selektive serotoninreopptakshemmere vært omtalt i større grad under medikamentårsaker til øvre gastrointestinal blødning. Endelig ville en medfølgende DVD med klipp fra ulike blødningskasus gitt et ytterligere pedagogisk løft.

Tore Grimstad

Medisinsk avdeling
Stavanger universitetssjukehus

Forskning på barns mentale helse

Kimberly E. Hoagwood, Peter S. Jensen, Mary McKay et al, red.

Children's mental health research

The power of partnerships. 192 s. Oxford: Oxford University Press, 2009. Pris GBP 35
ISBN 978-0-19-530782-5

Avstanden mellom forskning og praktisk virkelighet kan være stor. Ikke bare tar det år før praksis endres på bakgrunn av empirisk kunnskap, men de problemstillingene forskningen tar opp, kan oppleves lite relevante for praksis. De som står bak denne boken, ønsker å redusere dette problemet. Forskere og brukere må samarbeide for å få bedre forskning om barns psykiske helse, fremhever de. Budskapet er trolig like relevant for andre forskningsfelt.

Både The National Institute of Mental Health i USA og norske myndigheter har som uttalt målsetting å øke brukermidvirkningen både i behandling og forskning, og denne boken er ment som en hjelp for å nå et slikt mål. Den er først og fremst skrevet for forskere, men vil være nyttig lesning for alle som deltar i et forsker-bruker-samarbeid.

Det er seks kapitler. Først understreker forfatterne behovet for, og rammene for, forsker-bruker-samarbeid. Begrepet «bruker» er vidt, det omfatter familier med barn og ungdom, klinikere som står for tiltak, og representanter for miljøene der barna med problemer, lever. Også de som er med på å forme de ytre rammene for tiltak, politikere og administratorer, oppfattes som brukere av forskningen. I tre av kapitlene beskriver forfatterne behovet for å integrere de ulike brukergruppene i forskningsprosessen. I et femte kapittel beskriver man en

rekke konkrete eksempler på brukermidvirkning, mens man i det avsluttende kapitlet igjen understreker hvor avhengig forskerne er av innspill fra brukerne for å gjøre forskningen nyttig og levedyktig. Samarbeidet dreier seg om alt fra å la representantene fra miljøene delta i planleggingen av prosjekter gjennom fokusgrupper, til at brukerne samler inn data eller er ansvarlige prosjektledere.

Den som håper å finne de enkle, entydige oppskriftene, blir skuffet. Skribentene understreker først og fremst problemer som må tas på alvor. Løsningene må dikteres av lokale forhold. Forskning om sensitive forhold skaper spesielle problemer, og mange eksempler handler om tiltak for å redusere problematferd blant barn i problemområder i USA. Gjensidig tillit, anerkjennelse av andres kompetanse, evne til kommunikasjon, vilje til å gi fra seg kontroll og makt og fleksibilitet i metodevalg er sentrale begreper.

Boken er ordrik og preget av mange og ganske generelle gjentakelser, f.eks. om behovet for tillit. Dermed kan man oppleve noen passasjer som kjedelige. Ikke alle problemene er like relevante i Norge som i USA. Men skal man gå i gang med et bruker-forsker-samarbeid, vil boken være nyttig. For det legges ikke skjul på at det ved siden av gode personlige egenskaper kreves holdningsendringer hos forskerne.

Berit Grøholt

Institutt for klinisk medisin
Universitetet i Oslo

Populært om kvinnehelse

Gillian McKeith

Women's health

A practical guide to all the stages and ages of the female life cycle. 416 s. London: Penguin Books, 2010. Pris GBP 17
ISBN 978-0-718-15435-6

Bøker om kvinners liv og helse er hverdagskost og finnes i alle varianter og på alle språk. Denne boken er skrevet av en klinisk ernæringsfysiolog, Gillian McKeith fra England, og er ifølge

henne en «celebration of womanhood». Hensikten er å sette søkelyset på en sunn livsstil for å oppnå et bedre og sunnere liv, og da unngår man ikke klisjeer som «indre fred bringer harmoni til det fysiske, psykiske, psykologiske og følelsesmessige jeget». Det skjønner litt, men klarer man å overse dette,